

Ezzel szemben kiadások:

1. Művész és műszaki személyzeti kiadások	238.000 P
2. Zenedíj (egy hónapi szünet leszámításával)	28.000 P
3. Jogdíj (szerzői jutalék átlag 7%)	15.456 P
4. Anyagdíj (szövegek, szerepek stb.)	1.000 P
5. Világítás	17.500 P
6. Fűtés	1.500 P
7. Forgalmi adó 2%	4.416 P
8. Orsz. Színészegyesületi nyugdíjjárulék 2 1/2 %	5.520 P
9. Szervezési költségek, igazgató napi-díja és utazási költségek	1.500 P
10. Díszletek, jelmezek	10.000 P
11. Hirdetési díjak, kommunikáció	18.500 P
12. Apróbb kiadások: világítási cikkek, kottázás, szerepirás, színpadi kellékek, javítások, díszlet, fuvardíjak, rendőrségi és tűzoltói ügyeleti díjak stb. havonként 600 P	4.800 P
	346.192 P

Bevételi előirányzat 1930. szeptember 1-től 1930. december 1-ig terjedő négy hónapra 120 előadást a 920 pengő átlaggal számítva, összes bevételel

110.400 P

Kiadások:

Személyzeti kiadás a jelenlegi 23.000 P helyett 18.000 pengőt számítva 4. t. műszakiak á 3000 P	84.000 P
Zenedíj á 4.000 P	16.000 P
Jogdíj 7%	7.728 P
Anyagdíj	1.000 P
Világítás, fűtés (utóbbi csak november és december hónapokra a jelenleginél redukáltabban számítva)	11.000 P
Forgalmi adó 2%	2.208 P
Színészegyesületi jutalék	2.760 P
Díszletek, jelmezek	2.000 P
Hirdetések	6.500 P
Apróbb kiadások (mint fent)	2.400 P
	135.596 P

Bevételek összege 344.200 P
Kiadások összege 481.788 P

Hiány 137.588 P

Ezen számításaimat igyekeztem a legrealisabb alapokra fektetni. Így például a napi átlagbevételeket az 1927. évi 967 pengő, az 1928. évi 1146 pengő és az 1929. évi 926 pengő tényleg elért átlagbevételekkel szemben csak 920 pengő átlaggal vettem fel. A kiadási előirányzatoknál pedig a legmagasabb összegeket vettem számításba.

Az így mutatkozó 137.588 pengő hiányt 140.000 pengőre kerekítettem ki. És ez az a végösszeg, melynek pótlásáról az 1930. évre gondoskodni kellene.

Ezt az összeget a város természetesen nem adhatja pótlás, vagy új hozzájárulásként a színháznak. Ezért

azt javaslom, hogy a város 1930. évben 140.000 pengőt az év végéig a felmerülő szükséghez képest a különféle társulatokból, vagy más üzemektől bocsásson kamatmentes kölcsönként a színházi üzem rendelkezésére. Ha pedig ez nem volna lehetséges, engedje meg, hogy ily összeg erejéig folyószámla hitelt, esetleg függőkölcshöz vegyen igénybe. A színház ezen tartozását évente 30.000 pengővel törlesztené, amely összeg a szubvencióból levonatnák.

A jövő évi szervezkedésnél a színház vezetősége már ehhez a leszállított városi segélyhez alkalmazkodni, ami a szerzett tapasztalatok és tárgyalás alatt álló különféle tervek realizálása alapján lehetséges is lesz a mai nívó rovása nélkül.

Igy például igen életrevaló Tarnay Ernő művészeti igazgatónak az a gondolata, hogy

az operaelőadásokat a M. kir. Opera vendégzereplésével kellene megoldani.

Az elgondolás az, hogy az Operában hétfői napokon nincs előadás. Ezen napokon vendégzereplést Szegeden a m. kir. operatársulat és pedig komolyt együttesben, szólistákkal, kórusokkal és zenekarral. Radnay Miklós operaházi igazgató, kívül Tarnay e tárgyban megbeszéléseket folytatott, nagyon helyesli a gondolatot és azt egyáltalán nem tartja kivihetetlennek, sőt ő egészítette ki Tarnay gondolatát azzal, hogy nemcsak szólisták vendégzereplését, hanem a teljes ensemble vételessé tervbe.

PURGO CSOKOLÁDÉ

a hashajtók királya.

Ha e célra vásárolt kedvezmény kizárható, a terv megvalósításának nem lenne akadálya. Ez az operai előadások teljes bevételeinek átengedését is számításba véve, legenyhébb számítással 25-30 ezer pengővel könnyítené a városi színház költségét anélkül, hogy a közönség zenekulturális igényeinek kielégítése sérülne.

Ugyancsak az operára van olyan ajánlat, hogy az operaelőadásokat egy hangversenyállalat rendezné. Egy harmadik terv, hogy az operisták teljesen kikapcsolódva a színházi személyzetből, a maguk rizikójára rendeznék az operaelőadásokat. Mindezek olyan tervek, melyekkel most foglalkozik a színház vezetősége és azok új megoldások lehetőségeivel és jelentékeny megtakarítások elérhetőségével bíztatnak.

Egy másik irányú tervet a kultuszminiszter ur előtti van, mely az egyetemi és főiskolai hallgatók részére átadandó színházi jegyek ellenértékében juttatna tekintélyes támogatást a színháznak.

Ha ezen tervek közül egy sem valósul meg, a színházi üzem az általam öt évre kontemplált szánálási időszak alatt, évi 80.000 pengővel törlesztené az engedélyezendő hitelt. Ez az összeg minden évben a szubvenció esedékessége idején a város által levonásra hozatnék és nem is kerülne a színházi üzem rendelkezése alá. Az öt évi törlesztési határidőt maximális határidőnek tekintem, amit a legmesszebbmenő óvatosság okából javaslok. Alepos reményem van azonban arra, hogy akár az említett tervek valamelyikének megvalósulása, akár a gazdasági helyzet könnyebbé válása, akár néhány jó darab beváltása esetén ez a maximális határidő lényegesen meg fog rövidülni.

Ha már most szólnunk kell azzal, hogy Szeged város tekintélye nem engedheti meg azt, hogy a színház hitelezői egy fillérrel is hátródjanak, vagy a város színház nélkül maradjon, úgy a színházi üzem szándéka elől elzárkózni nem lehet. Erre pedig a legalkalmasabb megoldást a fentiekben látom, mely alkalmazható a város kérosodása nélkül és abban az esetben is, ha a színház nem maradna tovább házi-kezelésben.

Elképzelhető volna ugyan olyan megoldás is, hogy a város szüntesse meg a házi-kezelést és adja bérbe, vagy magánvállalkozói kezelésbe a színházat a most fennálló adósságok átvállalásának kötelezettségével. Azonban ez a rendszerváltozás csak 1930. szeptember 1-én következhetne be, amikor a művészeti igazgatóval és a tagokkal kötött szerződések lejárnak. Az addig hátralévő 8 hónapra mégis csak szükség lenne 107.640 pengő újabb befektetésre. Tekintettel arra, hogy a színház ezidőig egyáltalán nem üzemelt a fővárosban, se a vidéken, nem tételezhető fel, hogy komoly és megfelelő anyagi garanciákat nyújtó vállalkozó akadna, aki ilyen feltétellel a színház átvételére vállalkoznék.

II. Megmaradjon-e a házi-kezelés?

A kérdés súlypontja inkább ott van, hogy fenttartható-e a házi-kezelés rendszer. Mert annak ellenére, hogy sokkal kényelmesebb álláspont lenne azt mondani, hogy nem vesszünk tovább a házi-kezeléssel, hanem a színházra szánt városi segélyt átadjuk egy jól megválasztott magánvállalkozónak és viselje az a házi-kezeléssel járó kockázatot, csak igen kevesen vannak, akik a házi-kezelés rendszerét feladni akarták. Ez bizonyára azért van, mert Szeged városának a magánvállalkozással kedvezőtlen tapasztalatai vannak és éppen

azok a rossz tapasztalatok készítették a várost 1926-ban a mai rendszer bevezetésére. A város, a színház és a színházszület megmentésére kénytelen volt a jelenlegi segélynek megfelelő, sőt annál nagyobb összeget a magánvállalkozó segítségére adni és annak ellenében megközelítőleg sem kapott a közönség olyan kulturális ellenszolgáltatást, mint most. Azonkívül a magánvállalkozónak adott segély ellenőrizhetetlenül használtatik fel, amíg a jelenlegi rendszer mellett minden fillér és pedig nemcsak a szubvenció, hanem a színház összes jövedelme a legszigorúbb hatósági ellenőrzés alatt áll. És senkinek sem lehet kétsége aziránt, hogy a színház jövedelme kizárólag a városi színház céljait szolgálja. Amíg a magánvállalkozó a város pénzén vett díszleteket, ruhákat, könyvtárat magával vihet és az ő vagyontát gyarapította, addig a házi-kezelés rendszere mellett, amit a színháznak vesznek, a színház, a városé marad és a városi vagyontárárt értékét emeli. A házi-kezelés óta kb. 50.000 pengőre tehető ily módon a vagyonszaporulat, ami a jelentkező deficit elbírálásánál figyelembe veendő. Bármennyi hibát és kifogást is találunk a házi-kezelés rendszerénél, azt el kell ismerni, hogy

a színház művészeti műve olyan magas fokra emelkedett a házi-kezelés rezsimje alatt, amilyen magas fokra magánvállalkozás idején sohasem állott.

Ezt a nívót tartanunk kell, akár házi-kezelésben marad a színház, akár visszatérünk a magánvállalkozás rendszeréhez. Nem vitás, hogy a szegedi színháznak, mint az ország legnagyobb vidéki színházának, jól kell emelkednie az összes vidéki színházaknak, mert ezt megköveteli a város magas igényű, műértő közönsége, a város tekintélye és kulturhivatása. Ez utóbbi teljes mértékben feljogosítja a várost, hogy a maga nagy anyagi díszlete mellett

az állam támogatását

is igényelje. Magánvállalkozó bizonyára nem azzal a gondolatokkal pályáznék a szegedi színházra, hogy vagyontát feláldozza Szeged közönségének, hanem ellenkezőleg fizetést akar a színházon és megélhetése mellett vagyont akar gyűjteni. Minthogy pedig a fentiekben kimutattam, hogy a színház ezidőig nem üzemelt, nyilvánvaló, hogy megközelítőleg sem nyújthatná azt, amit a házi-kezelés. A magánvállalkozás híveitől gyakran halljuk azt az ellenvetést, hogy a házi-kezelés rendszerénél pazarlás történik, mert a művészeti igazgató nem a maga zsebéből költ és a magánvállalkozó azért találja meg a jelenleginél kisebb szubvenció mellett is a számítását, mert közvetlen anyagi érdekeltsége folytán jobban takarékoskodni. Valóban ez a házi-kezelés rendszer ellen felhozható legerősebb érv. Azonban, ha a kérdést teljes objektívitással vizsgáljuk, arra a megállapításra jutunk, hogy ez magába véve — ha így állna is a dolog — nem dönthető el a rendszerváltozás szükségességét, hanem csak az elé a kötelezőség elé állítja a város hatóságát, hogy olyan felügyeleti és ellenőrzési rendszert létesítsen, mely kizárja a túlköltségeket. A jelenlegi felügyeleti és ellenőrzési rendszer nem felel meg a célnak. Ez a rendszer csak azt biztosítja, hogy a színház jövedelme a legszigorúbb ellenőrzés alatt álljon, minden fillér felhasználása formai engedélyezéstől van függővé téve és a legpontosabban elkönnyvetetik. Ez azonban nem elég. Olyan intézkedésekről kell gondoskodni, melyek azt is biztosítják, hogy minden vonalon, ahol megtakarítás elérhető: a világításnál, a darabok kiállításánál, külön fellepti díjaknál stb. túlköltség ne történhessen. Ez pedig az ellenőrzési rendszer célzerűbb alkalmazásán kívül csak úgy érhető el, ha elsősorban

a művészeti igazgatóval olyan szerződés kötődik, mely anyagi érdekeltségét szorosabban köti a színház jövedelméhez.

A színház bruttó jövedelméből való részesedése a művészeti igazgatónak, ezt a célt nem szolgálja.

A házi-kezelés rendszer fentartása, vagy fel-

FEIN LAJOS

divatáruház Klauzál tér
Maradékok
beszerzési áron még egy hétig!